

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid Oirschot

NIEUWSBRIEF september 2024

Voorwoord

De Zuiderwaterlinie is een snoer van vestingen en verdedigingswerken die in de 17^e eeuw werd ontworpen door Menno van Coehoorn. De provincie Noord-Brabant en 21 gemeenten van de linie, van Bergen op Zoom tot Grave hebben de linie geadopteerd als een toeristische attractie. Deze week stond in de krant dat de gemeenten en de provincie zich tot ten minste 2048 willen inzetten om de linie te promoten. Volgens de programmamanager moeten “alle Nederlanders in 2048 het verhaal van de Zuiderwaterlinie kennen. Het is een essentieel verhaal voor de geschiedenis van Nederland”. In een luxe brochure, die Visit Brabant en de provincie al in 2016 uitbrachten wordt de linie gepromoot met de woorden: *“Waar vroeger de soldaten aan de grens stonden, vind je nu Brabantse gezelligheid tegen het decor van een rijke geschiedenis”*.

De keerzijde van dit soort promotie is dat de geschiedenis slechts ten dele wordt verteld. Alleen de positieve aspecten worden belicht, de schaduwkanten worden (bewust) verzwegen. “De grens” die in de brochure wordt genoemd is niet bepaald de zuidgrens van de Republiek der Verenigde Nederlanden. Die lag immers ten zuiden van wat Staats-Brabant werd genoemd, de grens tussen de Republiek en de Zuidelijke Nederlanden, die eigenlijk zowat nog steeds de grens is tussen Nederland en België. De machthebbers in Den Haag kozen er bewust voor de voor ‘s lands verdediging de natuurlijke grens tussen Noord- en Zuid Nederland te versterken. De grens die wij nog steeds kennen uit de uitdrukking “boven” of “onder de rivieren”. Het signaal dat daarvan uitgaat is ook glashelder: bij een aanval vanuit het zuiden (Frankrijk) is het grondgebied onder de rivieren (zoals de Meierij van ‘s Hertogenbosch, waartoe ook Oirschot en Best behoorden) vogelvrij. Als dat gebied wordt ingenomen door een vijandelijke mogendheid is dat, zoals de Amerikanen dat sinds Vietnam noemen “collateral damage”, vervelend maar niet ernstig, zolang de provincies boven de rivieren maar door de Zuiderwaterlinie zijn beschermd. Dat verhaal vertellen alle brochures en bezoekerscentra niet: een toerist zit immers niet te wachten op slecht nieuws.

Overigens heeft de Zuiderwaterlinie een aantal malen gruwelijk gefaald, zoals tijdens het rampjaar 1672, toen de zonnekoning (Lodewijk XIV van Frankrijk) in een paar dagen door de Meierij naar Utrecht kon optrekken. In ruil voor zijn terugtrekking betaalden de inwoners van de Republiek nog generaties lang belasting, de zogenaamde Franse contributie.

Als het gaat om werven van toeristen willen we de geschiedenis wel eens rooskleuriger voordoen dan de werkelijkheid. We moeten daar ook in Oirschot voor waken. Laten we het “verhaal van Oirschot” vooral eerlijk vertellen, en niet mooier maken dan het is. Toeristen kunnen dat volgens mij best hebben.

Anton Neggers Voorzitter

Lezing 17 oktober 2024 **De Toponymie van Oirschot door Paul Maas**

Donderdagavond 17 oktober a.s. organiseert de heemkundekring in de Harmoniezaal van restaurant de Burgemeester in Oirschot een interessante lezing over ‘De toponymie van Oirschot’ naar het gelijknamige boek van Paul Maas en Daniel Vangheluwe dat onlangs verscheen.

Judith Keijzers, burgemeester van Oirschot, vermeldt in het Voorwoord van het boek: “Dit mooie boek vormt de afronding van een project waarvan het eerste deel, De Toponymie van Best, al in 2018 is verschenen. Hiermee is het gehele gebied van de aloude heerlijkheid Oirschot in kaart gebracht. De percelen van de oudste kadastrale kaarten van 1832 zijn zorgvuldig gedigitaliseerd en voorzien van namen op basis van de belastingregisters van 1792- de kahieren.’ ...’Veldnamenonderzoek gaat vooraf aan het archeologisch onderzoek dat nodig is bij het opstellen van bestemmingsplannen en een streekeigen straatnamenplan. Daarnaast levert de toponymie inzicht in de taal en taalontwikkeling met een namenreservoir als ‘verborgen erfgoed’.”

De lezing start om 20 uur en wordt gegeven door medeauteur Paul Maas en betreft de toponymie van Oirschot, een wetenschappelijk verantwoorde studie naar de veldnamen en naar de geschiedenis van de herdgangen en van het Oirschotse landschap.

Paul Maas

Is geboren in Tiel 1941 en getogen in Best. Vanaf Sept '47 naar lagere school en HBS-B aan het St-Joriscollege in Eindhoven. Studeerde Biologie in Utrecht en was vanaf 1969 werkzaam aan de RU te Utrecht met een onderzoek- en leeropdracht in de Landschapsecologie vooral ook met betrekking tot de streekplanologie.

Was medeoprichter van De Mug in Best en bestuurslid BMF. Maakte met Noud Aartsen, als soixante-huitards, het fotoboek ‘Het licht in de Kempen’ en was medeauteur van ‘Noud Aartsen Fotoboek’. Houdt zich nu bezig met cultuurhistorische activiteiten en publicaties als ‘Zo waren de Oirschotse koorbanken’, ‘De strijd om het Brabantse landschap’, en medeauteur en redacteur van ‘t Goet te Arle’, en is medeoprichter en bestuurslid van Stichting deKappellekes.

De lezing vindt plaats op donderdagavond 17 oktober 2024 in de Harmoniezaal van restaurant De Burgemeester, Markt 21 Oirschot en start om 20.00 uur.

Het betreft hier een extra ingelaste lezing die niet was opgenomen in het Jaarprogramma en die in bredere kring wordt aangekondigd. Naast de leden van de heemkundekring zijn dan ook andere gasten van harte welkom!

(Voor eigen leden is de lezing gratis/voor andere bezoekers geldt een vergoeding van € 5,-.)

Grote excursie naar Diest en Hasselt, zaterdag 12 oktober 2024

De grote excursie is dit jaar naar het Belgische Diest en Hasselt. En hiervoor is volop belangstelling getuige het feit dat op de uiterste inschrijfdag de bus al vol zat!

De reiscommissie heeft weer een mooi programma samengesteld waarbij in de ochtend het sfeervolle Diest bekeken wordt met een speciale Oranje-wandeling van drie uur, onder leiding van gidsen. En na de lunch gaat de reis naar het nabijgelegen Hasselt.

Wij wensen alle deelnemers een boeiende en gezellige grote excursie!

Namens het bestuur

Rabo Club Support actie start 2 september as.

We herinneren u er hierbij even aan dat er ook dit jaar weer een Rabo Club Support actie is om alle verenigingen in de regio te ondersteunen. Ook onze heemkundekring heeft zich daar voor ingeschreven met als bestedingsdoel: Lokale geschiedenis voor alle leeftijden.

'Het beste dat de geschiedenis ons nalaat, is het enthousiasme dat zij veroorzaakt'. Ons enthousiasme over de lokale geschiedenis willen wij graag delen met een breder publiek. De komende tijd willen we ons dan ook (o.a.) richten op de jongere generaties. Met een eigentijdse campagne en moderne middelen zetten we onze historie in het voetlicht. Zo dragen we ook een steentje bij aan het karakter en de identiteit van ons dorp.

Als u onze heemkundekring wilt helpen om het bestedingsdoel te realiseren ga dan tussen 2 en 24 september a.s. naar de website van de Rabobank: www.rabobank.nl/clubsupport en breng uw stem uit op heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot'. Hoe meer stemmen, hoe hoger het bedrag, dus iedere stem telt! Alvast bedankt!

Namens het bestuur

Terugblik Zomeravond Markt 15 augustus 2024

Ook deze zomer waren er in juli en augustus weer Zomeravondmarkten op de markt in Oirschot. Allerlei organisaties en ondernemers presenteren zich hier tegen de achtergrond van de historische Basiliek.

Donderdag 15 augustus jl. gaf ook Heemkundekring de Heerlijkheid Oirschot acte de présence op de zomeravondmarkt.

Namens het bestuur

Reminder Erfgoedweekend 14 en 15 september 2024

In het weekend van 14 en 15 september 2024 zijn weer duizenden monumenten in heel Nederland gratis toegankelijk voor iedereen. Het is dé kans om een plek te bezoeken waar je normaal niet zo snel komt.

Landelijk is dit evenement bekend als Open monumentendag maar in Oirschot spreken we liever over het: Erfgoedweekend en qua thema richten we ons met name op: Levend erfgoed.

Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' doet ook weer mee aan deze mooie dagen, door het Erfgoedcentrum 'De Ravenpoort' open te stellen voor publiek. Voor het publiek zijn er diverse oude films over Oirschot te zien en natuurlijk kunt u ook onder het genot van een kopje koffie of thee gezellig een praatje maken met andere bezoekers.

Namens het bestuur

Stamboomcafé bibliotheek Veldhoven zaterdag 31 augustus

NGV-afdeling Kempen- en Peelland organiseert een stamboomcafé in de bibliotheek van Veldhoven.

Doelstelling van onze stamboomcafés is onze leden in of bij hun woonplaats te ondersteunen bij hun stamboomonderzoek en bij anderen belangstelling te wekken voor de genealogie en voor de activiteiten van onze vereniging.

Een stamboomcafé is geen lezing of presentatie. Het is een inloopspreekuur voor vragen over je voorouders. Vier adviseurs stamboomonderzoek, zelf geoefende stamboomuitpluizers, zitten klaar om je vragen te beantwoorden. Alle vragen zijn welkom: van hoe je de eerste stappen moet zetten in je onderzoek tot meedenken over die ene voorouder die je maar niet kunt vinden. Ze kunnen je ook verder helpen met de keuze voor een genealogisch computerprogramma, vragen over het kadaster of over notariële akten, etc. etc.

Het stamboomcafé is gratis en open voor iedereen. Je hoeft geen lid te zijn van de bibliotheek of van vereniging NGV.

Het stamboomcafé vindt plaats op:

zaterdag 31 augustus, van 11.00 - 13.00 uur,

Adres: Bibliotheek Veldhoven, Meiveld 2, 5501 KA, Veldhoven

Een tip: veel bezoekers komen precies om 11.00, na 12.00 is het minder druk!

Uitgaven en mededelingen

1) *Onze heemkundekring heeft een facebookaccount. U kunt ons vinden op:*

2) Nieuws over de heemkundekring kunt u vinden op de website via deze link: www.deheerlijkheidoirschot.nl

3) Zaterdag 15 juni was de laatste les van de cursus Oirschotlogie die inwoners wegwijs maakt in de geschiedenis van Oirschot en de Beerzen. In maart 2025 gaat de volgende cursus weer van start, voor informatie en aanmelding zie: www.oirschotlogie.nl

4) Heeft u al eens ooit een van de 30 QR codebordjes die in Oirschot te vinden zijn gescand? U krijgt zo informatie over bijzondere locaties en monumenten. In fase 2 van het project komen er nog 30 bordjes bij!

5) Sinds 2024 werkt Erfgoed Brabant samen met het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN). Interesse in behoud van immaterieel erfgoed? Check de pagina

[Meer info](#)

Immaterieel erfgoed op de site van Erfgoed Brabant via deze button:

Erfgoedcentrum De Ravenpoort

Iedere maandag kunt u van 18.30 tot 21.00 uur hier terecht.

U kunt ook op afspraak in de Heemkamer terecht via een mailtje aan het secretariaat.

Er blijft behoefte aan gastheren en gastvrouwen, die de bezoekers willen ontvangen. Heeft u interesse in dit leuke werk, neem dan contact op met Marina Pasmans. Ook wie een poetskarweitje op zich wil nemen kan dit aan Marina doorgeven:
marinapasmans@hotmail.com (of telefonisch: 06-2072104).

NB: Hierbij verzoeken wij de leden om als uw huisadres, telefoonnummer of emailadres wijzigt dat svp. zo spoedig mogelijk per mail door te geven aan het secretariaat:
secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl

Activiteitenkalender 2^e Halfjaar 2024

(Let op: Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk!)

Za 14 en Zo 15 september	Erfgoedweekend Oirschot (Open monumentendag) Openstelling Heemkamer
Zaterdag 12 oktober	Grote Excursie naar Diest en Hasselt
Dinsdag 17 oktober	Lezing De Toponymie van Oirschot
Donderdag 21 november	Lezing Brabantse klokken wereldwijd bekend
Dinsdag 17 december	Lezing Schelmen en Hontsvotten Werck